

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

СЕПТЕМВРИ, 2011

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набирана от националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се публикува в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>.

Подходяща информация за изследователски, юридически и бизнес цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ, дадена на същия адрес.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативное и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- методическо и техническо поддържане и развитие на националната метеорологична, агрометеорологична и хидрологична мрежа от станции за измервания и наблюдения с изграждане и управление на съответните бази данни за нуждите на оперативни и изследователски задачи;
- сезонни, месечни, средносрочни, краткосрочни и свръхкраткосточни прогнози на времето и състоянието на морето, водите, фенологичното развитие и формирането на добиви от земеделските култури;
- изследване на климатичните ресурси, колебанията и измененията на климата, свързаните с това неблагоприятни явления и влиянието им върху различни сфери на стопанската дейност;
- метеорологични аспекти на замърсяването на въздуха, физични процеси в атмосферния граничен слой, атмосферни дифузионни модели, системи за ранно предупреждение за замърсяване на въздуха;
- осигуряване с научно-приложни изследвания, експертни оценки, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- участие в глобалния и регионалния обмен на данни, информации и прогнози по програмите, координирани от Световната метеорологична организация (СМО), ЮНЕСКО и други;
- обучение за степен "Доктор", специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

- I.1. Синоптична обстановка
- I.2. Температура на въздуха
- I.3. Валежи
- I.4. Силен вятър
- I.5. Облачност и слънчево греене
- I.6. Слана
- I.7. Особени и опасни метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ И РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1-20.IX Доминира област от високо налягане над Централното Средиземноморие и Балканите, както и серия циклони, които преминават през Северна Европа, впоследствие и към източните райони на континента. Времето е сухо, ясно и слънчево и много топло за септември, с максимални температури достигащи 30-35°C. Само в отделни дни, при изострянето на долината в Източна Европа, тя достига до Черно море и опашка от размит студен атмосферен фронт, разположен в нея, засяга Източна България. При това, главно там има изолирани, предимно слаби превалявания, временно усилване на вятъра със северна компонента и краткотрайно охлаждане. Най-същественото такова смущение, при което на повече места има превалявания (на отделни места в югозападните райони дори до към 25 mm) е на 6.IX и през нощта срещу 7.IX.

През последните дни на периода в Централното Средиземноморие се формира циклонален вихър, който се задълбава и започва да се премества на югоизток.

20-21.IX Средиземноморският циклон преминава през южната част от Балканите. На много места има валежи, значителни – в Южна България. Дневните температури се понижават, като в местата с повече валеж са с много малък дневен ход.

22-30.IX След отминаването на циклона към Мала Азия, от запад над България започва да израства гребен от високо налягане. Впоследствие над Западна и Централна Европа се изгражда обширен и мощен антициклон. България отначало е в периферията му, но постепенно центърът се измества на изток-югоизток към Балканите и Украйна. Температурите отново се повишават.

През последните дни на периода, във високите слоеве на атмосферата в южната част на Централното Средиземноморие, се формира плитък циклон, който минава през крайните южни райони на Балканите. При земята баричното поле остава антициклонално, а на 29-30.IX в периферията на антициклона преминава силно размит атмосферен фронт, чието влияние се изразява само във временно усилване на вятъра, временно заоблачаване, слаби превалявания в Източна България и слабо охлаждане.

2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

През септември 2011 г., в по-голямата част от страната, средните месечни температури са между 19 и 23°C. В Предбалкана, по високите полета на Западна България и в планинските райони по местата с надморска височина между 500 и 1500 m, средните месечни температури са между 13.7 и 20°C. По планинските върхове средните месечни температури са между 4.9°C (Мусала) и 12.8°C (Рожен).

Месец септември е най-топъл в Сандански (средна месечна температура 23.3°C) и най-студен – в Чепеларе (средна месечна температура 13.7°C). Средните месечни температури имат отклонение от нормата за септември предимно между +1.5 и +4.5°C.

През първото и второто десетдневие на месеца времето е относително топло. През третото десетдневие средните денонощни температури са близки до нормалните или малко по-високи. Най-студено е в Девин на 30.IX (средна денонощна температура 10.1°C). Най-топло е в Сандански на 14.IX (27.2°C).

Най-високите максимални температури са измерени предимно през периода 14-15.IX (Сандански 37.1°C на 15.IX), а по Черноморското крайбрежие – на 1.IX (Варна 31.7°C). Най-ниските минимални температури са измерени предимно на 28-30.IX – Златица (-2.0°C на 29.IX).

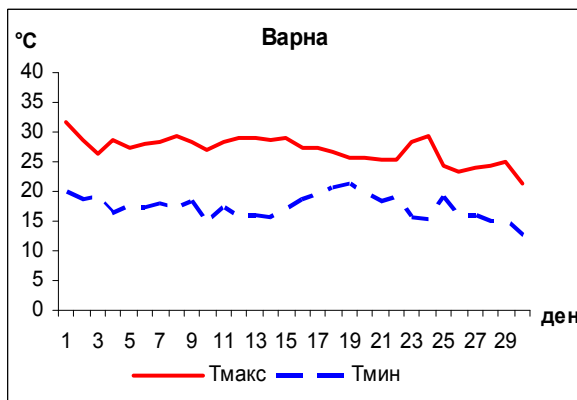
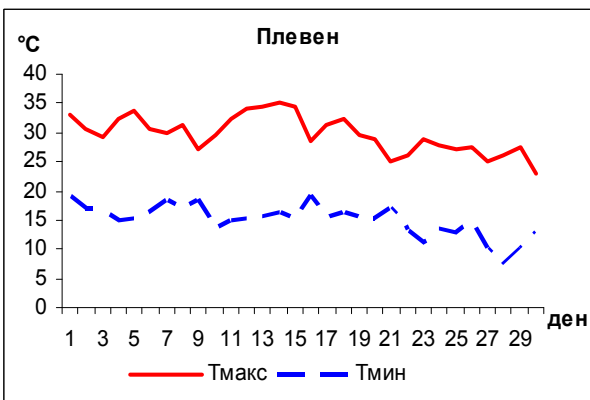
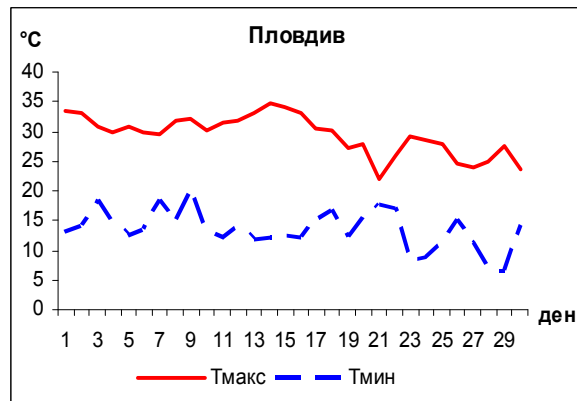
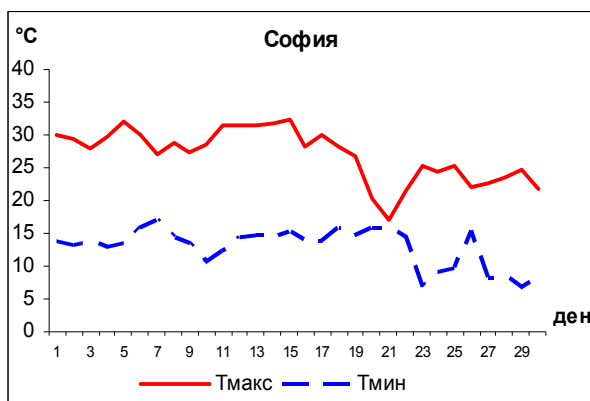
Метеорологична справка за месец септември 2011 г.

Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	T _{cp}	ΔT	T _{макс}	Дата	T _{мин}	Дата	Сума	Q/Qn (%)	Макси- мален	Дата	Количество валеж (mm)		Вятър ≥14 m/s	Гръмо- тевици
											≥1	≥10		
София	19.7	3.6	32.5	15	6.8	29	24	62	13	22	5	1	0	3
Видин	20.6	3.1	34.9	14	5.9	28	1	2	1	21	0	0	0	2
Монтана	21.5	3.8	35.6	14	8.2	28	12	30	6	19	3	0	1	1
Враца	21.1	3.3	34.4	15	9.5	28	10	19	4	22	3	0	0	1
Плевен	22.0	3.7	35.1	14	7.2	28	0	0	0	22	0	0	1	0
В.Търново	21.2	3.9	35.6	14	7.8	28	1	1	0	22	0	0	0	0
Русе	22.2	3.2	37.0	14	9.1	28	0	0	0	17	0	0	3	0
Разград	20.5	3.6	33.8	15	9.1	23	1	2	1	30	0	0	0	0
Добрич	18.6	2.4	33.4	15	5.1	28	36	117	33	4	2	1	2	3
Варна	21.0	2.6	31.7	1	12.8	30	3	11	2	30	2	0	1	2
Бургас	21.4	2.5	32.0	9	13.2	29	6	15	3	26	3	0	10	0
Сливен	21.8	3.3	34.5	15	11.8	28	9	24	4	7	3	0	0	0
Кърджали	21.2	2.6	34.1	1	9.6	30	16	50	16	22	1	1	2	0
Пловдив	21.2	2.8	34.6	14	6.6	29	3	11	2	22	1	0	0	2
Благоевград	21.5	3.5	35.0	15	6.6	29	32	94	11	21	6	1	0	6
Сандански	23.3	3.3	37.1	15	9.8	29	34	148	16	22	4	1	0	5
Кюстендил	20.0	3.3	34.4	15	5.6	29	22	55	9	21	5	0	0	3

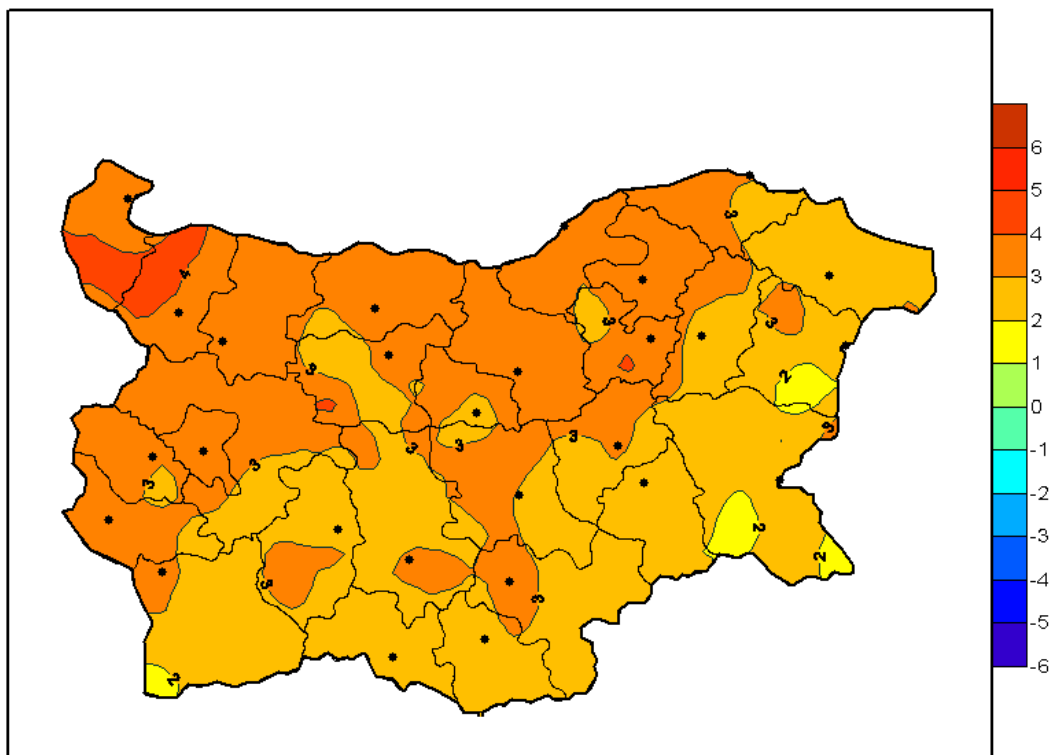
ΔT - отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn - процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961-1990 г.

В случаите с количество на валежа по-малко от 0.5 mm, стойността му се закръглява на „0” mm.

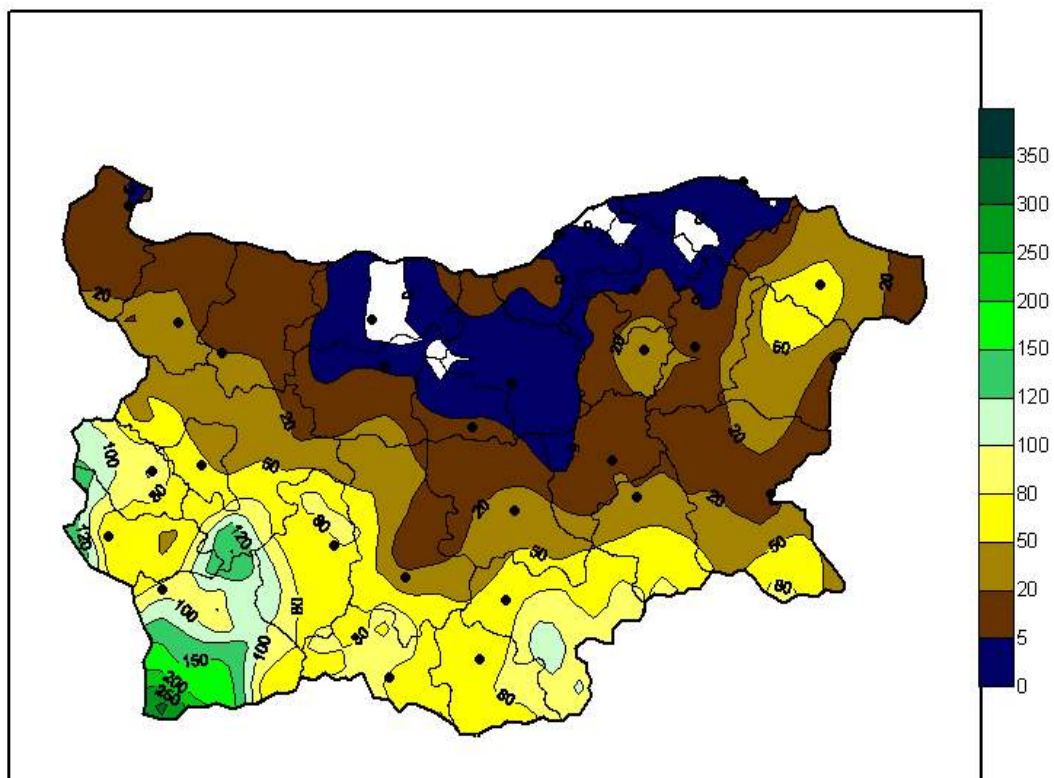
Температура на въздуха (°C) през септември 2011 г.

Температура на въздуха – отклонение от климатичната норма (°C), септември 2011 г.

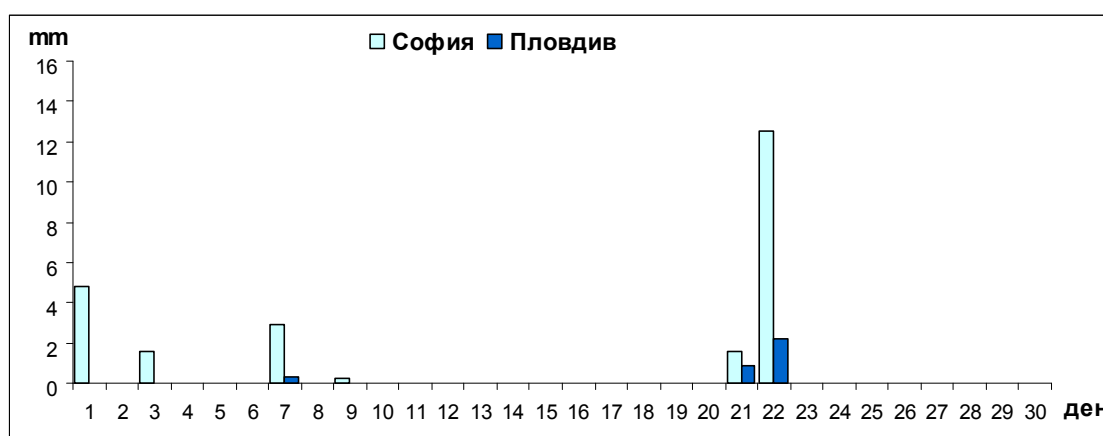
Месечни суми на валежите (в % от климатичната норма), септември 2011 г.

3. ВАЛЕЖИ

През септември в по-голямата част от страната месечните суми на валежите са между 5 и 60% от климатичната норма. В областите Плевен, Ловеч, Велико Търново, Габрово, Русе, Разград и Силистра месечните суми на валежите са предимно между 0 и 5%. В Югозападна България, както и в районите в близост до южната граница на страната, те са между 50 и 150% (с. Първомай, общ. Сандански - 319%). През периодите 1-4.IX и 6-8.IX има валежи на места, главно в Югозападна и Североизточна България. На 9-10.IX има валежи в област Смолян. От 11 до 16.IX времето е без валежи. От 16 до 19.IX има валежи на места главно в Южна и Западна България. От 20 до 22.IX има обложен и продължителен валеж в голяма част от Западна и Южна България. През този период са регистрирани и най-големите 24-часови количества валежи за месеца. Те са между 20 и 50 mm на 22.IX и са главно в областите, разположени по южната граница на страната. На 25-26.IX има валеж в района на Странджа, а на 29-30.IX – в Източна България. Най-голямото 24-часово количество валеж е регистрирано на 22.IX в с. Манастир, обл. Смолян (51.5 mm). Броят на дните с валежи над 1 mm е предимно между 0 и 3 в Северна България и между 1 и 6 - в Южна. Броят на дните с валеж над 10 mm е предимно между 0 и 1.

Денонощни количества на валежите (mm) през септември 2011 г.

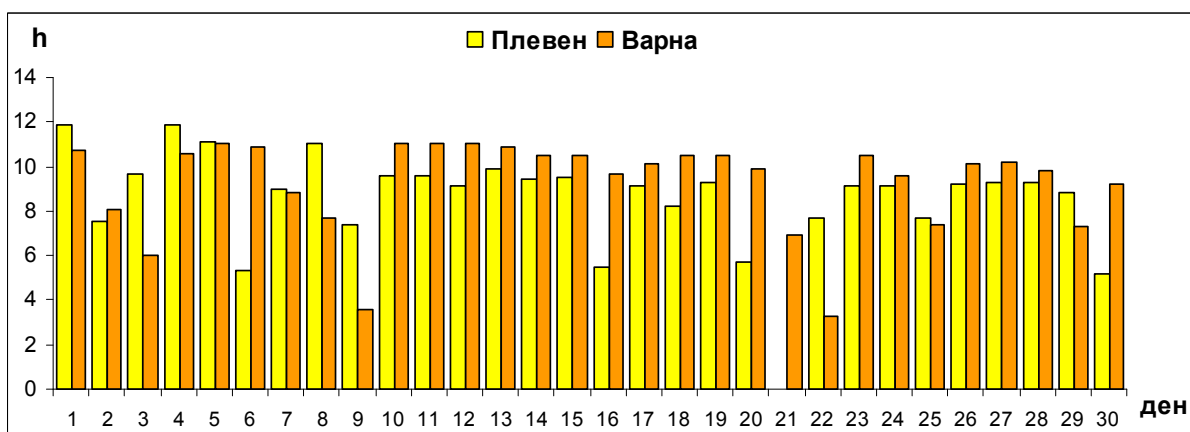
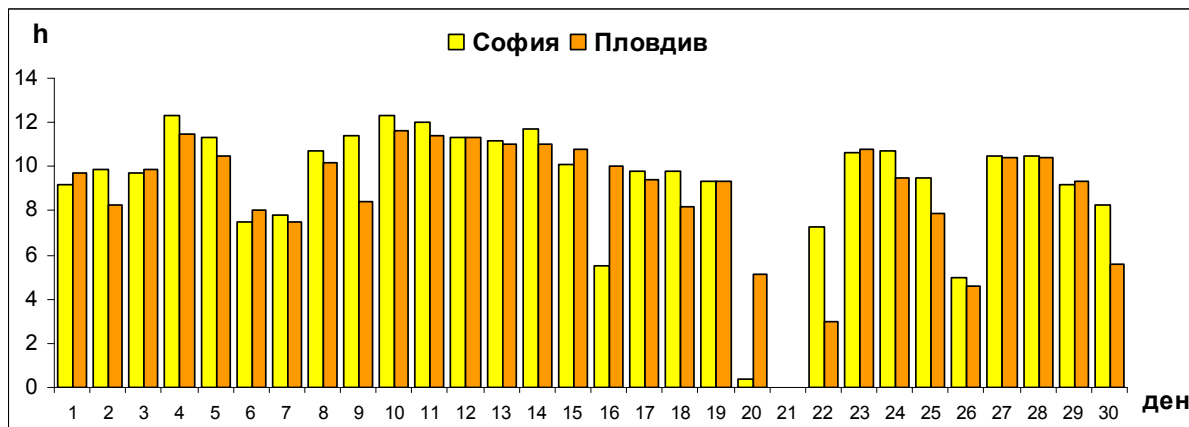
4. СИЛЕН ВЯТЪР

Условия за силен вятър (14 m/s и повече) от север-североизток има между 20 и 22.IX и на 30.IX, главно в Югоизточна България. На 9.IX има условия за силен вятър от запад-северозапад, главно в Дунавската равнина, където, на места, е достигната скорост между 17 и 22 m/s. Броят на дните със силен вятър е предимно между 0 и 3 с изключение на станция Бургас.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

Средната облачност е предимно между 1 и 5 десети, което е около и под нормата за септември. Броят на ясните дни е предимно между 10 и 20, което е около и над нормата. Броят на мрачните дни е предимно между 0 и 5, което е около и под нормата.

Слънчево греене (часове) през септември 2011 г.

6. СЛАНА

Има регистрирана слана в станция Чепеларе на 23, 29 и 30.IX.

7. ОСОБЕНИ И ОПАСНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

Мъгли са наблюдавани през 10 дни от месец септември (за сравнение – 7 дни през септември 2010 г.), с локален и краткотраен характер, в отделни станции като Шумен, Добрич, Бургас, Елхово и Кюстендил.

Гръмотевични бури са се развили в 11 дни от месеца (съответно - в 12 дни през септември 2010 г.), с значителен обхват имат гръмотевичните бури на 3 и 7.IX (наблюдавани съответно в 40 и 30% от станциите). Според съобщения в медиите, мълния е убила 37-годишен пастир в землището на село Яково край Петрич (намиращо се на източния склон на Огражден планина) на 18.IX привечер.

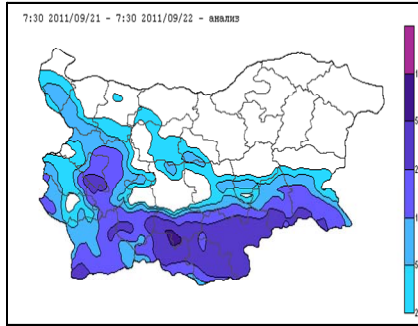
Градушки са регистрирани по оперативни данни от станции в метеорологичната мрежа в 1 ден през м. септември (за сравнение – в 3 дни през септември 2010 г.) – на 15.IX в с. Рашково, Софийска област.

Единственият процес довел до **по-значителни валежи** предимно в Южна България (Крумовград – 35 mm, Хасково и Елхово – 23 mm) е на 21.IX. В станция Първомай от 21 и 22.IX е измерен валеж 71 mm.

Продължителното засушаване вследствие на високите за септември температури и незначителните валежи в периодите 4-20.IX и 23-29.IX (главно в равнинните райони на Северна България) създават пожароопасна обстановка. Съобщения за продължително гасене на пожари са били получени, както следва: към 8.IX над 400 da (предимно сухи тревы и храсти) край Костинброд, към 13.IX пожар на площ от 1000 da между Вакарел и Ихтиман от двете страни на магистрала "Тракия", в община Земен на около 6000 da площ, като 500 da са смесени гори. Към 13.IX около 3000 da площ, от които 300 da широколистна гора, е обхванал пожарът между селата Гарваново и Татарово, област Хасково. Стихията се е разпространила на 6500 da между селата Васково и Оряхово (община Любимец).

21.IX Спътникова снимка на валежната облачност
(Източник НИМХ)

Разпределение на денонощната сума валеж
(Източник НИМХ)

Облаци над Петрич след валеж (61mm)
(Снимка от bTV - "Аз репортерът")

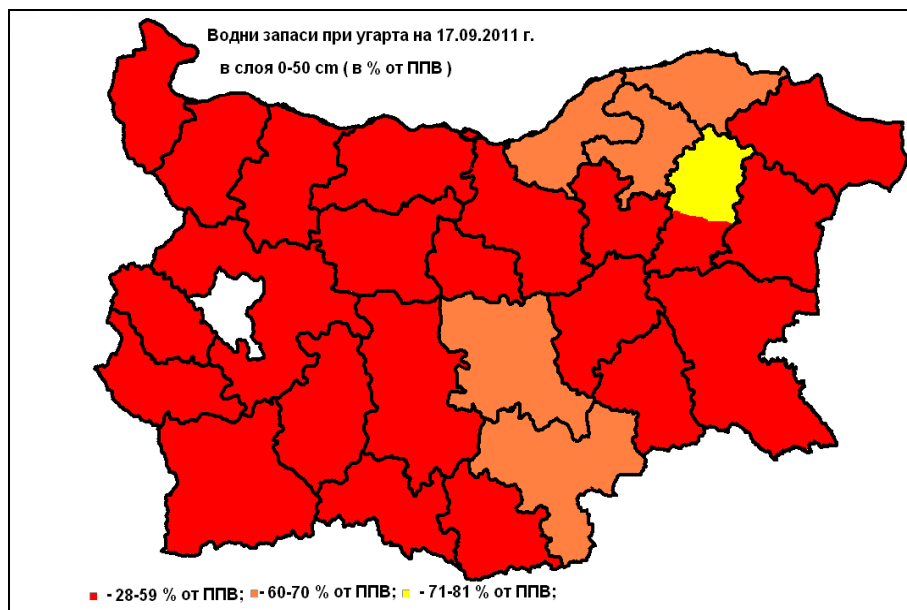
II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

Тази година валежите през септември затвърдиха напълно характеристиката на най-сух месец. Продължи задълбочаването на започналата през август лятна суша. Валежи със стопанско значение бяха регистрирани през първата седмица на месеца и в началото на третото десетдневие, но само на отделни места, главно в Южна и Източна България. В останалата част от страната месечната сума на валежите бе около и под $8-10 \text{ l/m}^2$. В някои райони преваляванията през месеца бяха под 2 l/m^2 или напълно липсваха (Плевен 0 l/m^2 , Русе 0.2 l/m^2 , Велико Търново 0.5 l/m^2 , Ловеч 0.7 l/m^2 , Разград 0.8 l/m^2 , Видин 0.9 l/m^2 , Силистра 1 l/m^2 и Кнежа 2 l/m^2).

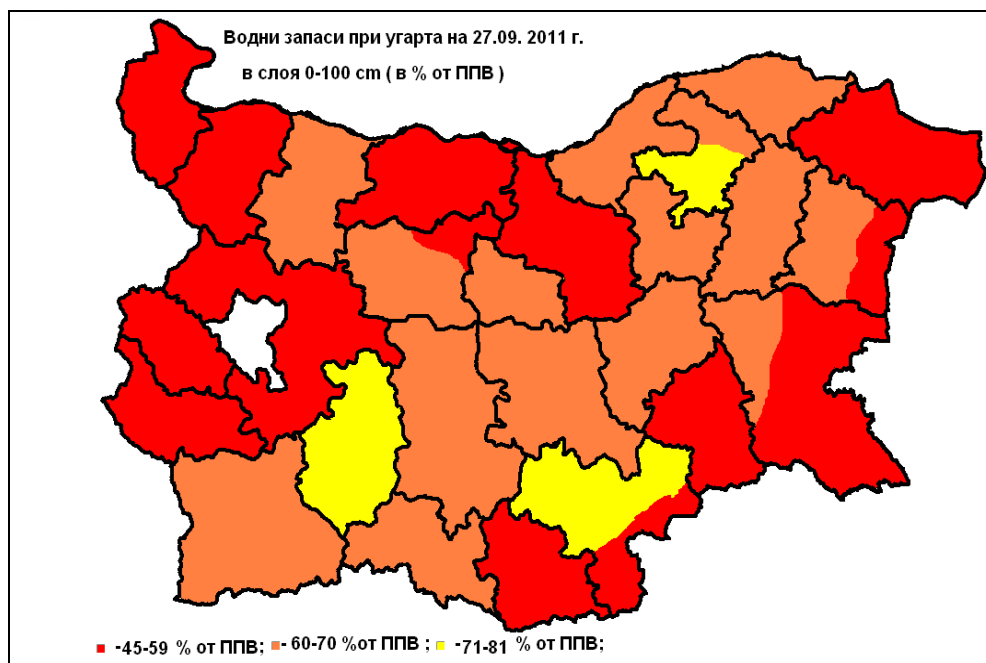
През първото десетдневие на септември наднормените топлинни условия и оскъдните валежи в повечето полски райони (под 5 l/m^2) влошиха водните запаси на горните почвени слоеве и това попречи и затрудни провеждането на дълбока оран и предсеитбена подготовка на много места в страната. По-значителни валежи бяха измерени единствено в района на Добрич 33 l/m^2 , на Пазарджик 17 l/m^2 и на Благоевград – 15 l/m^2 . Допълнително влошаване на състоянието на почвата настъпи през второто десетдневие, когато задържалото се горещо и безвалежно време, с максимални температури достигнали на места до $36-37^\circ\text{C}$, предизвика задълбочаване на сушата. В повечето полски райони почвата бе суха и сбита, което възпрепятстваше провеждането на сезонните почвообработки и стана причина на места да бъдат пропуснати оптималните срокове за сеитба на маслодайна рапица. През второто десетдневие на септември превалявания бяха регистрирани само на единични места в някои западни райони, като количествата им бяха под $3-6 \text{ l/m}^2$, а в останалата част от страната нямаше никакви валежи. Поради това, оцеляването на голяма част от късните земеделски култури зависеше изцяло от прилагането на по-високи поливни норми.

На 17.IX при измерването на нивата на почвените влагозапаси бе установено, че в 20-сантиметровия почвен слой продуктивната влага в много от полските райони е изчерпана напълно. Запасите от влага при угарта в 50-сантиметровия почвен слой се колебаеха в граници от 28 до 73% от ППВ. Между 60 и 73% от ППВ бяха влагозапасите в крайните североизточни части от страната и в районите на Шумен, Чирпан и Хасково. В останалите полски райони общият воден запас в този слой на почвата бе около и под 50% от ППВ, като с критично ниски стойности бяха запасите от влага на места в Южна България (Любимец – 28%, Пловдив – 39% от ППВ) (вж. прил. карта).

В началото на третото десетдневие на септември настъпи захлаждане и положителна промяна на агрометеорологичните условия, като в много райони имаше слаби превалявания от дъжд, които бяха без стопански ефект. Валежи около и над нормата за десетдневие, бяха измерени на отделни места в Южна България (Любимец 28 l/m², Хасково 24 l/m², Сандански 23 l/m², Елхово 22 l/m², Кърджали 17 l/m² и Благоевград 15 l/m²), където бе наблюдавано повишение на влагосъдържанието на горния почвен слой.

На 27.IX при последното за месеца измерване на запасите от влага в почвата бе установено, че при угарта в 100-сантиметровия почвен слой те са между 45 и 75% от ППВ, като най-ниски, 45-59% от ППВ, останаха влагозапасите в някои части на Западна България и Дунавската равнина, в крайните източни и южни райони, а също и в Софийското поле и около агростанция Ямбол (вж. прил. карта).

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

Високите за сезона температури в началото на септември, с максимални стойности, достигнали в много райони на страната до 34-35°C, а в района на Силистра до 39°C, доведоха до силно ускоряване на последните етапи от развитието на късните земеделски култури.

През първото десетдневие среднокъсните хибриди царевица встъпиха масово във възрастна и пълна зрелост. При късните хибриди царевица протичаше фаза млечна зрелост. **Наднормените температури и дефицитът на почвена влага на места бяха причина за преждевременно изсъхване на част от късните хибриди царевица, отглеждани при неполивни условия.** През десетдневие на места в Североизточна България (Царев Брод, Кубрат, Генерал Тошево, Спасово) и във високите полета късно засетите посеви със слънчоглед встъпиха в техническа зрелост. **Тази година добивите от слънчоглед, получени в агростанциите и фенологичните пунктове при НИМХ-БАН, варират в твърде широки граници 115-215 кг/дка – Образцов Чифлик 250 кг/дка, Спасово 215кг/дка, Добрич 263кг/дка, Исперих 300 кг/дка, Камено 150 кг/дка, Ямбол 120 кг/дка, Стралджа 98 кг/дка, Съдиево 120 кг/дка, Хасково 110 кг/дка, Харманли 150 кг/дка, Садово 125 кг/дка и Асеновград 115 кг/дка.**

През второто десетдневие на септември средноденоношните температури в полските райони на страната бяха с 5-6°C по-високи от климатичните норми, което ускори узряването на късните хибриди царевица, картофите, памука и другите окопни култури. През десетдневие във фаза узряване встъпиха масово орехът, бадемът, фъстъците.

В началото на третото десетдневие на септември настъпи понижение на максималните температури, по-чувствително в Западна България. Падналите локални валежи в част от южните райони бяха твърде закъснели за късните хибриди царевица, но подобриха условията за развитието на вторите култури, на зеленчуците, отглеждани за късно полско производство.

През последната седмица на септември сухото, топло и слънчево време благоприятстваше процесите на зреене и натрупване на захари в по-късните винени сортове грозде и овошки (ябълки, круши, дюли). Тази година, с малки изключения, гроздовата реколта е много добра, с високо захарно съдържание (24-25%).

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

До средата на септември в по-голямата част от полските райони на страната приключи жътвата на слънчогледа. През по-голямата част от месеца условията бяха подходящи за прибиране на по-ранните и среднокъсните хибриди царевица, на плодвата, гроздовата и зеленчуковата реколта.

През втората половина на септември в районите, където условията позволяваха се провеждаха почвообработки и предсеитбена подготовка на площите, предвидени за сеитбата на зимните житни култури. През третото десетдневие на единични места в страната започна сеитбата на ечемика и пшеницата.

III. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ И РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

1. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пояснителни бележки:

Понастоящем мрежата на НИМХ за мониторинг на химическия състав на валежите се състои от 33 станции на територията на цялата страна. Проби се набират 4 пъти в денонощието в основните синоптични срокове (0, 6, 12, 18 GMT). В момента на пробонабирането се измерва рН на валежа и стойностите се предоставят в реално време.

Стойностите, спрямо които се оценява киселинно-алкалния състав на валежите, са: рН<5 – киселинни, рН>6 – алкални, 5<рН<6 – неутрални. Друг показател за оценка са многогодишните средни месечни стойности на рН за всяка станция. Те съдържат в себе си влиянието на подоблачния слой и характеристиките на водата в облака, която се извалява, т.е. тези стойности отразяват най-вероятните локални и адвективни фактори, които влияят на състава на валежа за дадения месец от годината. От статистическа гледна точка може да се очаква, че средните стойности за конкретния месец, който разглеждаме, ще се доближават до многогодишните средни месечни стойности.

Многогодишните средни стойности на рН за септември, изчислени за периода 2002 – 2010 г., показват неутралност на типичните за този месец валежи в почти всички административни области. Изключение правят Шумен, Пазарджик и Бургас, където обичайни за този месец са киселинните валежи.

През изтеклия месец е имало валежи във всички станции от мрежата на НИМХ за химически състав на валежите, с изключение на Плевен, Велико Търново, Разград, Пловдив. Измерена е киселинността на 96.6% от количеството на всички паднали валежи. Неизследвани са малките валежи, чиито количества са недостатъчни за анализ.

През септември средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата само в гр. Сливен. В 30% от всички станции валежите са алкални и в основната си част са неутрални.

Алкални са дъждовете, измерени в станциите, разположени в областите Хасково, Кърджали, Сандански, Стара Загора и Видин. Най-киселинни са средномесечните стойности в гр. Сливен ($\text{pH}=4.7$), а най-алкални – в гр. Хасково ($\text{pH}=6.7$).

2. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

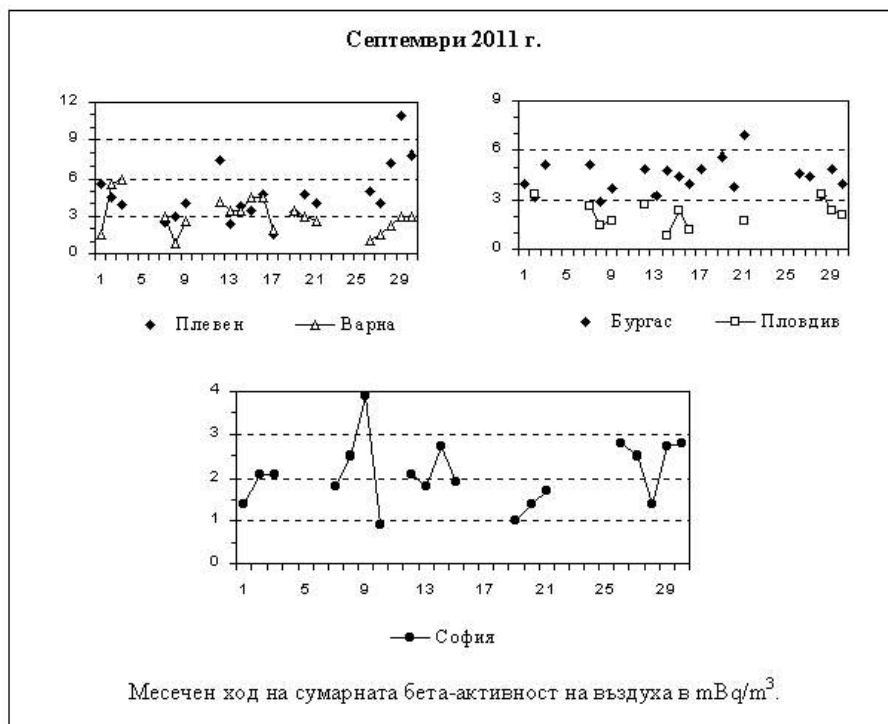
Пояснителни бележки:

Мрежата на НИМХ за мониторинг на радиоактивността на атмосферата, изградена след 1960 г., се състои от станции за пробовземане по цялата територия на страната и 5 лаборатории в София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен. Бета-радиометрията на аерозолни филтри, атмосферни отлагания и валежи е основен, ежедневен метод за контрол на радиоактивността на атмосферата, тъй като преобладаващата част от техногенните биологично значими радионуклиди са бета-лъчители.

Средните месечни стойности на общата бета активност на атмосферния аерозол в приземния въздух през септември 2011 г., измерени 120 часа след пробовземането на филтъра, варират от 2.1 до 4.7 mBq/m^3 . Средните стойности са близки до регистрираните през август. Максималната дневна стойност за периода е измерена в Плевен на 29.IX.

При интерпретацията на данните трябва да се има пред вид, че набирането и измерването на аерозолни проби през почивните и празнични дни е преустановено.

Запазват се непрекъснатите наблюдения върху радиоактивността на атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета активност на атмосферните отлагания и валежите за станциите от мрежата на НИМХ през месец септември 2011 г. са в границите на фоновете вариации.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

През септември оттокът на всички наблюдавани реки в страната намаля в сравнение с август. Най-силно намаля оттокът на реките в Дунавския водосборен басейн и по-слабо в Беломорския и Черноморския водосборен басейн. Денонощните изменения на нивата, предимно спадане, бяха до $\pm 5 - 10$ cm, в отделни дни до 25-30 cm. При много от пунктовете за наблюдение, за продължителни периоди, беше отбелязано задържане на речните нива. Общият обем на речния отток през септември намаля: в Дунавския водосборен басейн с 35%, в Черноморския и Беломорския водосборен басейн с 21%, в сравнение с оттока през август. Спрямо нормата за септември оттокът на реките остана: с 2% по-малък в Дунавския водосборен басейн, с 26% по-малък в Беломорския водосборен басейн и почти равен на нормата в Черноморския водосборен басейн.

В Дунавския водосборен басейн, през повечето дни от септември, оттокът на по-голямата част от наблюдаваните реки намаляваше, а при някои от пунктовете за наблюдение през продължителни периоди оставаше непроменен. Слаби и краткотрайни увеличения на протичащите водни количества, с 1 до $6 m^3/s$, съответно повишаване на нивата до 10-15 cm, бяха отбелязани в отделни дни на изолирани пунктове. Средно за месеца, оттокът на всички наблюдавани реки в Дунавския водосборен басейн намаля значително в сравнение с август и е по-малък от нормата за септември, с изключение на р. Огоста. Средномесечният отток само на тази река, въпреки намалението, остана по-голям от нормата за месеца.

В Черноморския водосборен басейн, през повечето дни от септември, оттокът на наблюдаваните реки остана без промяна, а при някои от пунктовете за наблюдение са отбелязани периоди на намаляване на протичащите количества вода. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в Черноморския водосборен басейн намаля в сравнение с август и за повечето от тях остана по-малък от нормата за септември. С отток по-голям от нормата за месеца са само реките Голяма Камчия при Преслав и Камчия при Гроздьово.

В Беломорския водосборен басейн, през целия септември, по-голямата част от наблюдаваните реки протичаха с почти постоянен отток и тенденция към намаляване. Слаби и краткотрайни повишения на нивата бяха отбелязани на отделни пунктове през различни дни от месеца. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в Беломорския водосборен басейн намаля в сравнение с оттока през август и остана по-малък от нормата за септември. С увеличен отток през септември е само р.Тунджа.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е $390 \text{ млн.}m^3$, с 28% по-малък от оттока през август и с 15% под нормата за септември.

През септември нивото на р.Дунав в българския участък беше с изразена тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката по цялата дължина на участъка се понижи със 131 до 164 cm в сравнение с август и е със 135 до 172 cm под нормата за септември.

Забележка: Данните от измерванията са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

През септември изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и много добре изразена тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 32 наблюдателни пункта или около 86% от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Искрецки, Милановски, Етрополски и Разложки карстов басейн, както и в басейна на Тетевенска антиклинала. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 50% (от 8 до 44%) от същите стойности, регистрирани през август. Повишение на дебита със 101-102 до 133% спрямо август беше установено при 5 наблюдателни пункта. По-съществено беше повишението в басейна на студени пукнатинни води в Източнородопски район.

Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалягащи водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха много добре изразена тенденция на спадане. Понижение на водните нива с 1 до 115 cm спрямо август беше регистрирано при 59 наблюдателни пункта или около 84% от наблюдаваните случаи. Най-съществено беше понижението на нивата на места в терасите на реките Дунав, Огоста, Русенски Лом, Марица, както и в Кюстендилска и Сливенска котловина. Водните нива се понижиха предимно в терасите на Дунав, Огоста и Струма, както и в Дупнишка, Карловска и Казанлъшка котловина. Повишение на водните нива с 3 до 24 cm спрямо август бе установено при 11 наблюдателни пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасата на р. Места и в Софийска котловина.

Спрямо стойностите през август нивата на подземните води в Хасковския басейн се понижиха с 11 до 33 cm.

Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на изменение с отклонения от средните стойности за август (от -12 до 9 cm), но без добре изразена тенденция.

През септември нивата и дебитите на подземните води в дълбоко залягащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите с по-добре изразена тенденция на спадане. Разнообразни вариации на изменение, от -109 до 73 cm, с много добре изразена тенденция на спадане, имаха нивата на подземните води в барем-аптския водоносен комплекс на Североизточна България. Разнообразни вариации на изменение от -5 до 4 cm и по-добре изразена положителна тенденция имаха нивата на подземните води в малм-валанжския водоносен комплекс на същия район на страната. Повишиха се нивата на подземните води в Ихтиманска водонапорна система и в приабонската система в обсега на Пловдивски грабен съответно с 1 и 18 cm. Понижиха се нивата в подложката на Софийския грабен и в обсега на Средногорска водонапорна система съответно с 2 и 4 cm. Спрямо август се повиши дебитът на подземните води в обсега на Дермански грабен с 0.030 l/s, а се понижи с 0.050 l/s в обсега на Варненски артезиански басейн. Дебитът в обсега на Ломско-Плевенска депресия остана без изменение.

В изменението на запасите от подземни води през септември беше установена много по-добре изразена тенденция на спадане при 78 наблюдателни пункта или около 74% от случаите. Понижението на водни нива с 1 до 205 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности за септември беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Вит, Русенски Лом, Струма, Марица и Тунджа, в Горнотракийска низина, както и в Карловска и Сливенска котловина. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 0.29 до 935 l/s, беше най-голямо в басейна на северното бедро на Белоградчишка антиклинала, в част от Бистрец-Мътнишки, Градешнишко-Владимировски, Нишавски, Искрецки, Милановски, Етрополски, Котленски и Разложки карстов басейн, в басейните на Преславска антиклинала и масива Голо бърдо, както и в част от басейна на Стойловска синклинала. В тези случаи дебитът на изворите е под 50% (от 10 до 48%) от нормите за септември.

Повишението на водните нива (с 2 до 115 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на изолирани места в терасата на р. Тунджа и в Сливенска котловина, в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, в малм-валанжски водоносен комплекс на същия район на страната, в приабонската система в обсега на Пловдивски грабен и в Средногорска водонапорна система.

Покачането на дебита с отклонения от месечните норми от 2.06 до 836 l/s беше най-голямо в част от Бистрец-Мътнишки и в Настан-Триградски карстов басейн, в басейна Златна Панега, както и в сарматски водоносен хоризонт на Североизточна България. В тези случаи дебитът на изворите е 122 до 146% от нормите за месец септември.

Генерален директор на НИМХ доц. д-р Георги Корчев
Телефон: 02 975-39-96
Факс: 02 988-03-80, 02 988-44-94
Телефонна централа: 02 462-45-00
1784 София, бул. "Цариградско шосе" 66
e-mail: office@meteo.bg
http://www.meteo.bg

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор доц. д-р Петьо Симеонов
доц. д-р Валентин Казанджиев
доц. д-р Илиан Господинов
доц. д-р Мария Коларова
доц. д-р Марта Мачкова
Технически редактор Георги Николов

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I М. Попова, доц. д-р И. Господинов, доц. д-р П. Симеонов
Част II Д. Жолева, Я. Маринова, доц. д-р В. Казанджиев
Част III доц. д-р М. Коларова, гл.ас. Бл. Велева, Л. Йорданова
Част IV инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V доц. д-р М. Мачкова
Интернет поддръжка в <http://meteo.bg/issues/buletin/Bulletin.pdf>
инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 25
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН
София, 2011